

3.8 Sivistys- ja hyvinvointilautakunta

Yleisenä tavoitteena on tuottaa ja toteuttaa kuntalaisille ajanmukaiset varhaiskasvatus-, perusopetus- ja hyvinvointipalvelut lähellä asukkaita.

Tavoitteena on kunnan strategian mukaisesti kunnan asukkaiden hyvinvoinnin edistäminen. Sivistystoimen palvelut tuotetaan tarkoituksenmukaisesti ja taloudellisesti.

Kunnan elinvoimaisuuden sekä asukkaiden aktiivisuuden ja yhteisöllisyyden edistäminen on keskeistä kaikkien sivistystoimen palvelujen järjestämisessä. Hyvinvoinnin edistämisessä on tärkeällä sijalla myös moniammatillinen tiimityö.

Toimialan suunnitelman yleisperusteet ja kehitysnäkymät 2020 – 2022

Esiopetuksen lapsimäärät vaihtelevat vuosittain. Toimintakaudella 2019-2020 esiopetukseen on osallistunut 18 lasta, 2020-2021 esioppilaita on 16 ja 2021-2022 vielä 20, mutta jatkossa esioppilaiden määrä tulee vähenemään ja vaihtelee 11-14 välillä. Perusopetuksen 1. – 9. luokkien oppilasmäärä 20.9.2020 oli 147 oppilasta ja oppilasmäärä laskee ennusteen mukaan 5 prosenttia suunnitelmakauden aikana.

Tällä hetkellä 0-6-vuotiaita lapsia on 84, joista varhaiskasvatuksen piirissä on 49 lasta. Esiopetuksessa on 16 lasta, joista puolet on pelkästään esikoulussa, toinen puoli esiopetuksen lisäksi esiopetusta täydentävässä varhaiskasvatuksessa. Korona on vaikuttanut merkittävästi lasten määriin ja läsnäoloihin v. 2020. Korona on tuonut epävarmuutta huoltajien työtilanteeseen ja monet perheet ovat halunneet hoitaa lapset kotona.

Asiakasmaksutuotot ovat pienentyneet kuluvana vuonna. Hallitus on alentanut asiakasmaksuja 1.8.2020 lähtien ja Hartolassa on päätetty antaa hyvitystä asiakasmaksusta niille huoltajille, jotka poikkeustilan aikana ovat Hallituksen suosituksen mukaisesti hoitaneet lapsensa kotona. Asiakasmaksut alenevat edelleen elokuun alussa v. 2021.

Varhaiskasvatuslain mukaiset lasten ja aikuisten väliset suhdeluvut pysyvät ennallaan. 1.8. voimaan tulleen varhaiskasvatuslain (540/2018) muutoksen jälkeen kaikille lapsille on palautunut yhtäläinen oikeus kokopäiväiseen varhaiskasvatukseen. Vanhemmat tai muut huoltajat päättävät lapsen osallistumisesta varhaiskasvatukseen.

Varhaiskasvatuslaki on tuonut muutoksia päiväkodin henkilöstön kelpoisuuksiin, tehtävänimikkeisiin ja rakenteeseen. Vuoden 2030 alusta päiväkodissa kasvatus-, opetus- ja hoitotehtävissä toimivasta henkilöstöstä vähintään kahdella kolmasosalla tulee olla varhaiskasvatuksen opettajan tai varhaiskasvatuksen sosionomin kelpoisuus, josta vähintään puolella varhaiskasvatuksen opettajan kelpoisuus. Muilla tulee olla vähintään varhaiskasvatuksen lastenhoitajan kelpoisuus. Päiväkodin johtajalta edellytetään varhaiskasvatuksen opettajan tai varhaiskasvatuksen sosionomin kelpoisuutta ja kasvatustieteen maisterin tutkintoa. Tämä on otettava huomioon henkilöstön rekrytoinnissa. Puolet henkilöstöstä lähestyy eläkeikää lähivuosina. Tämä voi tuoda haasteita pätevän henkilöstön palkkaamiseen varsinkin varhaiskasvatuksen opettajien osalta.

Varhaiskasvatusta toteutetaan valtakunnallisten säädösten, varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden ja Hartolan linjausten mukaisesti. Valtakunnallisten varhaiskasvatuksen perusteiden (v. 2017) pohjalta paikallisella tasolla laadittu varhaiskasvatussuunnitelma on päivitetty 1.9.2018 voimaan tulleen Varhaiskasvatuslain 540/2018 ja Valtioneuvoston asetuksen 753/2018 mukaisesti. Suunnitelma on päivitetty ja otettu käyttöön 1.8.2019. Esiopetuksessa noudatetaan 1.8.2016 käyttöön otettua suunnitelmaa. Esiopetuksen opetussuunnitelman ja varhaiskasvatussuunnitelman

toteuttaminen vaatii pedagogista tiimityöskentelyä, oppimisympäristöjen kehittämistä ja digitaalisten laitteiden hankintaa, ylläpitoa, sekä henkilökunnan koulutusta.

Uusi perusopetuksen opetussuunnitelma 2016 on ollut käytössä 1.8.2019 alkaen koko perusopetuksessa. A1-kielen opetusta on varhennettu valtakunnalliseen opetussuunnitelmaan perustuen 1. luokalle 1.1.2020 alkaen ja 2. luokalle 1.8.2020 alkaen. Oppimisen arviointia on uudistettu 1.8.2020 alkaen. Tämä tuo muutoksia oppilaan oppimisen ja osaamisen arvioinnin linjauksiin sekä päättöarvioinnin kriteerien toimeenpanoon. Arvioinnin kriteerejä uudistetaan vaiheittain kaikkien luokka-asteiden osalta.

Opetussuunnitelmassa korostuu oppilaiden osallisuus, digitalisaation tuomat mahdollisuudet ja laaja-alainen osaaminen. Opetussuunnitelman jalkauttaminen on vaatinut laitteistojen ja uusien oppimateriaalien hankintaa sekä henkilökunnan koulutusta ja työnohjausta. Uudistuksen myötä lisääntynyt valinnaisuuden määrä on vaatinut myös lisää opetuksen tuntiresurssia, jotta pienille 10-22 oppilaan ikäluokille on voitu taata monipuolinen valinnaisainetarjonta.

Koronaepidemia on merkittävästi vaikuttanut perusopetuksen toteuttamiseen. Kevätlukukaudella 2020 perusopetus siirtyi etäopetukseen liki kahdeksi kuukaudeksi. Syyslukukaudella 2020 opetus on toteutettu lähiopetuksena, mutta opetusjärjestelyihin on tehty muutoksia koronarajoitusten vuoksi.

Strategiset pitkän aikavälin tavoitteet Toimivien ja ajanmukaisten varhaiskasvatus-, perusopetus- ja hyvinvointipalvelujen tuottaminen lähipalveluna kustannustehokkaasti.			
Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet	Lautakuntaan nähden sitovat tavoitteet	Mittari ja vertailuarvo	Toteuma
Vaikuttavuustavoitteet Toimivat ja ajanmukaiset palvelut	Vaikuttavuustavoitteet Toimintasuunnitelmien mukaisten palvelujen tuottaminen	Arviointikyselyt eri toimialoilla	esi- ja perusopetuksen seudullinen arviointi kevät/2020
Tuottavuustavoitteet Taloudelliset rakenteet ja toimintamallit	Tuottavuustavoitteet Taloussuunnitelmien mukaiset palvelut	Osavuositarkastukset/ vertailu talousarvioon	Toteuma vastaa talousarviota

2.2 Varhaiskasvatuspalvelut

Varhaiskasvatuksen tehtävä on edistää lasten kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä, oppimista ja hyvinvointia yhdessä huoltajien kanssa.

Varhaiskasvatusta on järjestettävä lapselle asumisen ja oleskelun perusteella. Varhaiskasvatuslain mukaan kunnan velvollisuus on järjestää varhaiskasvatuspalvelua siinä laajuudessa ja sellaisin

toimintamuodoin kuin kunnassa esiintyvä tarve edellyttää. Lapsen osallistumisesta varhaiskasvatukseen päättää huoltaja. Varhaiskasvatuspalvelujen tulee olla lähellä käyttäjiä. Lapsen etu on ensisijainen näkökulma varhaiskasvatuspalveluita järjestettäessä. Hartola on järjestänyt ja tarjonnut varhaiskasvatusta myös ostopalveluna, kun perheen tarpeet ja lapsen etu on sitä vaatinut.

Kunnan elinvoimaisuus syntyy oikeanaikaisista panostuksista julkisiin palveluihin. Kahden viikon hakuaikaa sovelletaan myös muuttotilanteissa, jos muutto toiseen kuntaan tapahtuu työn tai opintojen takia, eikä varhaiskasvatuksen alkamisajankohta ole ollut ennakoitavissa. Varhaiskasvatuspaikkoja on oltava riittävästi ja nopeasti vaihtelevaan varhaiskasvatuksen tarpeeseen on kyettävä reagoimaan.

Varhaiskasvatusta järjestetään päiväkotia Vantussa, perhepäiväkotia Onnimannissa, sekä perhepäivähoidossa hoitajan kotona (1 hoitaja). Vuorohoito järjestetään Onnimannissa. Varhaiskasvatuksen eri toimintamuodot pyritään säilyttämään, että voidaan vastata perheiden erilaisiin varhaiskasvatuksen tarpeisiin.

Laadukasta varhaiskasvatusta ei ole ilman riittävää, koulutettua ja hyvinvoivaa henkilöstöä. Valtioneuvoston asetus 753/2018 varhaiskasvatuksesta määrittelee henkilöstön mitoituksen. Sen mukaan päiväkodissa yhtä aikuista kohti saa olla seitsemän 3-6-vuotiaasta lasta. Alle 3-vuotiaita saa olla neljä yhdellä hoito- ja kasvatustehtävässä olevalla henkilöllä. Mitoituksessa on otettava huomioon lasten tuen tarve henkilöstömäärään nähden. Tarvittaessa palkataan lisää henkilöstöä.

Kansallinen koulutuksen arviointikeskus (Karvi) on v. 2018 julkaissut Varhaiskasvatuksen laadun arvioinnin perusteet ja suositukset. Varhaiskasvatuksen laadulla on yhteys sen vaikuttavuuteen. Hartolassa laadun arviointia kehitetään ja toimintaa suunnitellaan arvioinnin tulosten perusteella. Laadun ytimessä on lapsen ja työntekijän välinen vuorovaikutus. Pienryhmätoiminta on osa laadun kehittämistä.

Varhaiskasvatuksessa on alkanut Opetushallituksen rahoittama Näkyväksi-hanke, jonka tavoitteena on vahvistaa lasten hyvinvointia varhaiskasvatuksen toimintaympäristössä kehittämällä henkilöstön työ- ja toimintatapoja. Vaikka varsinaisena kehittämisyksikkönä toimii perhepäiväkotia Onnimanni, koko varhaiskasvatuksen henkilöstön työ- ja toimintatavat ovat kehitystyön kohteena. Varhaiskasvatuksen johtaja kuuluu Näkyväksi-hankkeen kehittäjäryhmään, jossa on mm. työstyty Karvin varhaiskasvatuksen laadun kriteerien pohjalta itsearviointityökalut sekä työntekijöiden henkilökohtaiseen käyttöön, että tiimien käyttöön.

Varhaiskasvatuslaissa (540/2018) korostuvat mm. lapsen edun ensisijaisuus ja yhdenvertaisuuden edistäminen. Varhaiskasvatus edistää tasa-arvoa ja estää syrjäytymistä. Tutkimusten mukaan tehokas keino ehkäistä nuoruusiän ongelmia (päihteiden käyttö, väkivaltainen käytös, syrjäytyminen) on lapsen varhainen tukeminen harjoittelemalla erityisesti tunnetaitoja ja vastuullista sosiaalista käytöstä.

Tunnetaitoja ja vastuullista sosiaalista käytöstä harjoitellaan varhaiskasvatuksessa päivittäin. Henkilöstö on saanut koulutusta lasten ohjaamiseen ja käytössä on konkreettisten toimintakeinojen lisäksi monenlaisia opetusmateriaaleja (mm. Papilio ja Mielelön mahdollisuus). Lisäksi koulu- ja perhekuraattori on käynyt ohjaamassa esikoululaisten tunnetaitoryhmiä.

Pieni lapsi voi hyvin ja oppii kun hän kokee olonsa turvalliseksi. Toiminta pienissä lapsiryhmissä lisää turvallisuutta, vuorovaikutusta ryhmän jäsenten välillä ja lasten osallisuutta. Se mahdollistaa lapsille paremmat mahdollisuudet tulla kuulluiksi lisäten näin tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta. Pienryhmätoiminta tukee myös aikuisten jaksamista. Aikuisten jaksamisella on yhteys varhaiskasvatuksen laatuun. Pienryhmätoiminnan mahdollistamiseksi ja kehittämiseksi varhaiskasvatuksessa on palkattuna varhaiskasvatuksen lastenhoitaja Valtion erityisavustuksella.

Koronalla on ollut vaikutusta perheiden ja lasten elämään Hartolassa. Se on vaikuttanut huoltajien työtilanteeseen tuoden epävarmuutta elämän kaikille alueille. Suuri osa perheistä on hoitanut lapsensa kotona keväällä Hallituksen suosituksen mukaisesti. Osalta korona on vienyt työt joko pysyvämmiin tai lomautusten muodossa. Etätöitä tekeville huoltajille lasten hoito samaan aikaan etätöiden kanssa on ollut haastavaa. Lisäkuormitusta ovat aiheuttaneet lapsen erityisen tuen tarpeet ja niihin vastaaminen. Varhaiserytyisopettajan tuki puuttui ja monet terapiat ovat jääneet toteutumatta keväällä.

Korona oli uutta koko Suomelle. Missään ei ollut valmiita toimintamalleja tartuntatautilanteessa toimimiseksi. Korona loi henkilöstön arkeen epävarmuutta ja vaikutti jaksamiseen. Varhaiskasvatuksen henkilöstö oli lomautusuhan alla. Lomautukselta on kuitenkin välttytty, kun keväällä on pidetty lomapäiviä sekä kouluttauduttu. Koko Vantun henkilöstö ja yksi perhepäivähoitaja on suorittanut Nepsy-koulutuksen kevään aikana. Lisäksi on tehty mm. suunnittelu- ja kehittämistehtäviä.

Syksyllä koronan kanssa on opittu elämään kevättä paremmin. Varhaiskasvatuksessa on käytössä tiukat ohjeistukset, joita on noudatettu. Pienryhmätoiminta on osaltaan mahdollistanut koronaohjeistusten noudattamisen. Koska epidemiatilanne on koko kunnassa pysynyt rauhallisena, varhaiskasvatuksessa on voitu toimia olosuhteisiin nähden normaalisti. Korona ei ole tuonut pelkästään negatiivisia asioita. Varsin paljon koronan tuomista uusista käytännöistä tulee jäämään pysyviksi toimintatavoiksi.

Lasten keväällä puutteelliseksi jäänyttä tukea on korvattu palkkaamalla koronarahalla (20 000 euroa) ylimääräinen varhaiskasvatuksen erityisopettaja (2 päivää / kk). Koronarahalla tullaan myös järjestämään henkilöstölle digikoulutusta v.2021 liittyen pedagogiseen dokumentointiin ja perheiden kanssa tehtävään yhteistyöhön.

Koronan vuoksi kaikki varhaiskasvatuspaikat eivät syksyllä ole olleet täynnä, mikä on johtunut perheiden heikentyneestä työtilanteesta ja tartuntatautiepideemiasta. Koska sama tilanne tulee jatkumaan ainakin alkuvuoden 2021, keväälle on suunniteltu tilapäisiä henkilöstöön liittyviä ratkaisuja. Yksi Onnimannin työntekijä jää vuorotteluvapaalle. Vuorotteluvapaan sijainen tullaan palkkaamaan arkistointitehtäviin kunnantalolle. Toinen Onnimannin työntekijä siirtyy Vanttuun irtisanoutuneen yhdistelmätyöntekijän sijaiseksi. Kotona työskentelevä perhepäivähoitaja siirtyy Onnimanniin, jolloin sinne ei ole tarvetta palkata ulkopuolista työntekijää.

Varhaiskasvatuksen tietovarantoon (Varda) on tallennettu varhaiskasvatuksen järjestäjiä, perhettä ja lasta koskevia tietoja, joita eri viranomaiset tarvitsevat hoitaessaan viranomais tehtäviään. Tietojen keruu kunnista on alkanut 1.1.2019. Viimeisenä aletaan tallentaa henkilöstön tietoja v. 2021.

Tulorekisteri on kansallinen sähköinen tietokanta, joka sisältää ajantasaisen palkka-, eläke- ja etuustiedot yksilötasolla. Viranomais voi saada tulorekisteristä sen tiedon, minkä hän tarvitsee lain mukaisen tehtävänsä hoitamiseen. Varhaiskasvatuksessa tulorekisteristä voi huoltajan luvalla tarkistaa huoltajien tulotiedot varhaiskasvatusmaksun määräämistä varten. Tulorekisteri otetaan Hartolassa käyttöön 1.1.2021.

Strategiset pitkän aikavälin tavoitteet			
Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet	Lautakuntaan nähden sitovat tavoitteet	Mittari ja vertailuarvo	Toimenpiteet
Vaikuttavuustavoitteet			
Varhaiskasvatuslain mukaisten palvelujen tarjoaminen.	Monipuolisten palvelujen tuottaminen kysyntää vastaavasti.	Asiakaskyselyt, yhteistyö huoltajien kanssa; keskustelut ja päivittäisissä kohtaamisissa	1.9.2018 käyttöön otettu varhaiskasvatuslaki ja asetus, sekä varhaiskasvatussuunnitelma ja esiopetussuunnitelma

Lasten tasapainoisen kasvun, kehityksen ja oppimisen turvaaminen sekä lapsiperheiden hyvinvoinnin tukeminen.	Lapsen edun mukaiset, laadukkaat varhaiskasvatuspalvelut. Varhaiskasvatuksen kehittäminen.	saatu palaute. Lapsilta saatu suora palaute. Varhaiskasvatuksen maakunnallinen kysely 3-5-vuotiaille 2019. Esiopetuksen maakunnallinen kysely 2020.	ovat työntekijöiden työn perusta. Lasten sekä huoltajien osallistumista on lisätty ottamalla heidät mukaan toiminnan suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin. Kyselyiden tulokset on otettu huomioon palvelujen kehittämisessä ja toiminnan suunnittelussa. Yhteistyötä huoltajien kanssa on tehty mm. vasu-keskusteluissa ja OHR/Laku- palaverissa (1Xkk). OHR/Laku-ryhmä on arvioinut tavoitteiden toteutumista. Keväällä on pidetty perheiden illat Vantussa ja Onnimannissa. Koronatilanteen vuoksi uusien esikoululaisten tutustuminen on järjestetty vasta toimintakauden alussa ulkona ja sisätiloihin on tutustuttu pienryhmissä. Vantussa on pidetty perheiden ilta syyskuussa ulkona. Isovanhempien juhlaa ei ole voitu järjestää koronan vuoksi. Vantun joulujuhla on videoitu ja huoltajat ovat saaneet katsoa videotallenteen kodeissaan. Varhaiskasvatuksen johtaja on osallistunut moniin työryhmiin, mm. Näkyväksi-hankkeen kehittäjäryhmään, lapsi- ja perhepalvelujen muutosohjelman työryhmään, ja hyvinvointityöryhmään. Henkilöstö on osallistunut koulutussuunnitelman mukaisiin koulutuksiin. Viisikkokuntien (Hartola, Joutsa, Pertunmaa, Sysmä, Toivakka) yhteinen koulutuspäivä on jouduttu
Motivoitunut ja hyvinvoiva henkilöstö.	Henkilöstön täydennyskoulutus ja työyhteisön kehittäminen. Riittävä henkilöstö ja tarvittaessa ulkopuolisten sijaisten käyttö.	Henkilöstökyselyt ja kehityskeskustelut.	

			pitämään videototeutuksena. Lisäksi on hyödynnetty Päijät-Hämeen seudullisten varhaiskasvatuspalveluiden / hankkeiden koulutustarjontaa (Näkyväksi-Hanke), sekä AVI: on ja muiden järjestäjien ilmaisia koulutuksia (mm. Varhaiskasvatuksen henkilöstömitoitus, Puheeksi ottaminen, Turva 10). Koulutukset on järjestetty pääasiassa etätoteutuksena. Lapsen lääkehoitoon liittyvän koulutuksen, tentit ja näytöt on suorittanut kolme työntekijää. Heillä on lapsen lääkehoitoon tarvittavat luvat. Tyhy-toimintaan on osallistuttu mahdollisuuksien mukaan (yritysliikunta). Henkilöstölle on järjestetty työhyvinvointikysely. Ulkopuolisia sijaisia ei ole tänä vuonna tarvittu. Kehityskeskustelut on pidetty.
Tuottavuustavoitteet Kustannustehokas ja vaikuttava palvelutoiminta.	Joustavat, tarkoituksenmukaiset sekä kehittyvät palvelut ja organisaatio. Sähköisten ohjelmistojen käytön kehittäminen.	Lasten lukumäärä eri toimintamuodoissa.	Henkilökuntaa on ollut riittävästi laadukkaan varhaiskasvatuksen toteutumiseksi. Henkilökuntaa on käytetty tarkoituksenmukaisesti ja tilapäinen sijaistaminen on voitu järjestää vakituisen henkilöstön avulla. Varhaiskasvatussyksiköissä on tiimivastaavat, jotka johtavat tiimityötä. Yksi henkilö on osallistunut Titania-koulutukseen. Varhaiskasvatuksen johtaja on osallistunut lisäksi kunnan sisäisiin koulutuksiin (mm. Teams-, kotisivu- ja Populus-koulutukset).

Varhaiserityiskasvatus

Jokainen lapsi on oikeutettu saamaan tukea kehitykseensä ja oppimiseensa. Varhaiskasvatustilain mukaan varhaiskasvatuksen erityisopettajan palveluita tulee olla saatavilla silloin, kun lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaa laadittaessa tarvitaan lapsen tuen ja tukitoimenpiteiden arviointia. Erityistä kasvatusta ja tukea tarvitsevat lapset pyritään sijoittamaan päiväkotii Vanttuun, jossa henkilökunta on saanut koulutusta erityiskasvatukseen liittyen ja tottunut työskentelemään tehostettua tai erityistä tukea tarvitsevien lasten kanssa. Varhaiskasvatuksen henkilöstön tukena toimii monialainen asiantuntijaryhmä Laku (esiopetuksessa OHR). Varhaiskasvatuksen erityisopettajan palvelut on järjestetty ostopalveluna 2pv/kk.

Esiopetus

Esiopetuksella tarkoitetaan kuusivuotiaille tarjottavaa maksutonta perusopetuslain määrittelemää ja esiopetuksen opetussuunnitelman mukaista opetusta. Esiopetuksen tavoitteena on edistää yhteistyössä vanhempien ja huoltajien kanssa lapsen kehitys- ja oppimisvalmiuksia, sekä vahvistaa lapsen sosiaalisia taitoja ja tervettä itsetuntoa leikin ja myönteisten oppimiskokemusten avulla. Esiopetusta järjestetään päiväkotii Vantussa. Esiopetuksen lisäksi lapsi voi osallistua esiopetusta täydentävään varhaiskasvatukseen.

Kotihoidon tuki

Kotihoidon tukea myönnetään vanhemmalle tai muulle huoltajalle, jonka alle 3-vuotias lapsi ei ole kunnan järjestämässä varhaiskasvatuksessa (päivähoidossa). Lasta voi hoitaa jompikumpi vanhemmista tai muu hoitaja (esim. sukulainen). 1.8.2017 Hartolan kunta on myöntänyt hakemuksesta kuntalisää.

Lasten kotihoidontuen saajien määrä vuosina 2011–2020.

Lasten kotihoidon tuet		
Vuosiluku	Keskimäärin	Kotihoidon tuen määrä
2011	37	97 000 €
2012	30	99 270 €
2013	36	101 560 €
2014	36	112 262 €
2015	37	118 750 €
2016	46	144 060 €
2017	30	sis. kuntalisä 104 160 €
2017	9	2 943 €
2018	33	sis. kuntalisä 119 340 €
2018	9	18 840 €
2019	28	sis. kuntalisä 104 042 €
2019	9	12 210 €
2020	28	sis. kuntalisä 88 022 €
2020	10	11 220 €

Kotihoidon kuntalisää v 2020 on saanut 10 perhettä.

Sivistystoimen hallinto

Sivistystoimen hallinnon tehtävänä on mahdollistaa sivistystoimen palvelujen tuottaminen lähellä asukkaita kustannustehokkaasti. Sivistystoimen hallinto on vastannut toiminnan suunnittelusta ja koordinoinnista sekä osallistunut kunnan kokonaisvaltaiseen kehittämiseen yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. Sivistys- ja hyvinvointilautakunta on kokoontunut vuoden 2020 aikana yhteensä kahdeksan kertaa.

Rehtori-sivistystoimenjohtajan virka on lakkautettu 31.7.2020. Tilalle on perustettu rehtorin virka 1.8.2020 ja samalla sivistystoimen esihenkilön tehtävät on jaettu. Rehtori vastaa perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen toimialueesta ja hallintojohtaja kirjaston, nuorisotyön, vapaa-aikatoiminnan ja vapaan sivistystyön toimialueista. He molemmat toimivat esittelijöinä sivistys- ja hyvinvointilautakunnassa oman toimialueensa asioista vastaten. Rehtori on osallistunut Päijät-Hämeen seudulliseen sivistystoimen ohjausryhmään.

Strategiset pitkän aikavälin tavoitteet Toimivien ja ajanmukaisten varhaiskasvatus-, perusopetus- ja hyvinvointipalvelujen tuottaminen lähipalveluna kustannustehokkaasti.			
Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet	Lautakuntaan nähden sitovat tavoitteet	Mittari ja vertailuarvo	Toteuma
Vaikuttavuustavoitteet Toimivat ja ajanmukaiset palvelut	Vaikuttavuustavoitteet Toimintasuunnitelmien mukaisten palvelujen tuottaminen	Arviointikyselyt eri toimialoilla	esi- ja perusopetuksen seudullinen arviointi kevät/2020
Tuottavuustavoitteet Taloudelliset rakenteet ja toimintamallit	Tuottavuustavoitteet Taloussuunnitelmien mukaiset palvelut	Osavuositarkastukset/ vertailu talousarvioon	Toteuma vastaa talousarviota

PERUSOPETUS

Perusopetusta on järjestetty Hartolan Yhtenäiskoulussa. Oppilaat ovat saaneet laadukasta opetusta pätevien opettajien johdolla. Erityistä tukea tarvitsevat oppilaat ovat opiskelleet inklusion periaatteella oman ikäluokkansa yleisopetuksen ryhmässä laaja-alaisten erityisopettajien ja koulunkäynninohjaajien tuella. Toiminta-alueittain järjestetty erityisopetus on toiminut kuitenkin pääosin omana opetusryhmänään. Pienryhmän toiminta on päättynyt 1.8.2020.

Koulussa oli lukuvuonna 2019 – 2020 erityistä tukea saavia perusopetuksen oppilaita 7,2 % ja tehostettua tukea saavia oppilaita 17,6 %. Lukuvuonna 2020 – 2021 perusopetuksen oppilaista erityistä tukea on saanut 7,0 % ja tehostettua tukea 20,0 %.

Koronaepidemian vuoksi maaliskuusta – toukokuuhun 2020 siirryttiin poikkeuksellisiin opetusjärjestelyihin, jossa oppilaat ja opetushenkilöstö opiskelivat ja opettivat etänä. Lähiopetukseen koululle jäivät vain ne erityisoppilaat ja 1-2 luokan oppilaat, joilla oli välttämätöntä olla koulussa. Toukokuun lopussa ja

syyslukukaudella 2020 perusopetus toteutettiin lähiopetuksena ja opetusjärjestelyihin tehtiin muutoksia koronarajoitusten takia (esim. ryhmä/tilajaot turvavälineen, porrastukset ruokailuihin, välitunteihin ja siirtymisiin, hygieniaohteiden huomioiminen).

Koronan takia lasten ja nuorten oppimiseen, kasvuun, hyvinvointiin ja kehitykseen sekä perheiden kasvatustehtävän tukemiseen liittyvien tavoitteiden toteutuminen on vaikeutunut. Oppilashuollon rooli ja tehtävät ovat lisääntyneet merkittävästi. Huoli oppimisvajeesta, koulupudokkaista tai oppimistavoitteiden saavuttamisen vaikeutumisesta on kasvanut. Tukea ja ohjausta opintoihin, jatko-opintoihin ja hyvinvointiin on lisätty. Syyslukukaudella korona-avustuksella on saatu täydennystä erityisopetuksen henkilöstöresurssiin ja oppilashuollon roolia on vahvistettu mm. koulu- ja perhekuraattorin toimella elokuun 2020 alusta.

Strategiset pitkän aikavälin tavoitteet Lasten ja nuorten oppimisen, kasvun, hyvinvoinnin ja kehityksen sekä perheiden kasvatustehtävän tukeminen. Kustannustehokkaat ja vaikuttavat toimintaprosessit.			
Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet	Lautakuntaan nähden sitovat tavoitteet	Mittari	Toteutunut
Lasten ja nuorten tasapainoisen oppimisen, kasvun ja kehityksen edistäminen ja tukeminen Oppilaiden jatko-opintojen ja ammatinvalinnan kannalta tarpeellisten tietojen ja taitojen saavuttaminen Motivoitunut, hyvinvoiva ja työhönsä sitoutunut henkilöstö	Oppimisen rohkaiseva tukeminen Syrjäytymisen ja kiusaamisen ehkäisy Monikulttuurisuuden ja suvaitsevaisuuden edistäminen Lasten ja nuorten osallisuuden edistäminen Monipuolinen ja laadukas opetus TVT-taitojen parantaminen Jatko-opintovalmiuksien turvaaminen Fyysisten työolosuhteiden parantaminen Täydennyskoulutuksen tarjoaminen Tyhy-toiminnan monipuolistaminen	KiVa-koulu kysely Laajan terveystarkastuksen avainindikaattorit Opetustunnit/ oppilas Iv 2019-20 2,35h/opp Iv 2020-21 2,39h/opp Koulupudokkaiden määrä/ päättötod. kevät 2020 100 % Esi- ja perusopetuksen seudullinen arviointi Henkilöstökysely Työhyvinvointikysely Kehityskeskustelut Esi- ja perusopetuksen arviointi/opetushenkilöstö	KiVa Koulu -ohjelma käytössä ja etäkysely toteutettu 3/2020 Liikkuva Koulun kerhot ja välkkäritoiminta, vanhempien tapaamiset, yhteisöllinen ja yksilökohtainen oppilashuolto Aamu- ja iltapäivätoiminta, oppilaskuntatoiminta. Opetussuunnitelman ja toimintasuunnitelmien toteuttaminen sekä monipuolinen opetus- ja valinnaisainetarjonta Etsivä nuorisotyöntekijä oli koululla viikoittain, kohojaksoja Nuorten työpajalla toteutui Esi- ja perusopetuksen seudullinen arviointi toteutettu 2/2020 Tyhy-toiminta / työhyvinvointi opetushenkilöstölle Koulutuksiin osallistuminen, osittain etäyhteyksin Kehityskeskustelut vuosittain Työnohjausta (yksilö/ryhmä)
Tuottavuustavoitteet		Kustannukset	

Kustannustehokas ja vaikuttava palvelutoiminta	Tehtävien hoitaminen tehokkaasti ja taloudellisesti Opetusryhmien järkevä muodostaminen Kiinteistön järkevä ja monipuolinen käyttö	euroa/oppilas Keskimääräinen ryhmäkoko Tilojen käyttöaste koulupäivän aikana ja muu käyttö	Henkilöstösuunnitelman ja toimintasuunnitelman yhteensovittaminen: henkilöstön määrää vähennetty oppilasmäärän vähetessä Luokkatilojen käyttö toteutunut koulupäivän aikana klo 9-15 (poikkeus etäopiskeluaika) ja iltakäyttöä käsityö-, kotitalous-, kuvataide- ja medialuokassa.
--	--	--	---

Tunnuslukuja

	TP 2018	TP 2019	TA 2020	TP 2020	TS 2021
Oppilasmäärä 20.9.	167 15 aik po	154	147	147	141
€/oppilas ilman vammaisopetusta	13 975	16 279	13 178	11 433*	
€/oppilas sisältää vammaisoppilaat	14 267	15 702	13 639	11 199*	
Ryhmäkoko (ka)	14,0	14,0	13,3	13,3	12,8

* sis vain ulkoiset menot

2.4 Vapaa sivistystyö

Perustehtävänä on tuottaa laadukkaita kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopalveluita, jotka edistävät asukkaiden kokonaisvaltaista hyvinvointia ja lisäävät yhteisöllisyyttä.

Kulttuuripalvelut

Monipuoliset kulttuuripalvelut vahvistavat yhteenkuuluvuuden tunnetta sekä paikallista identiteettiä. Rikas paikallinen kulttuuri luo edellytyksiä hyvinvoinnin kokemuksellisuudelle lisäten yhteisöllisyyttä ja kunnan vetovoimaa. Hyvin poikkeuksellisen vuoden aikana kulttuuripalvelut järjesti useita tapahtumia pyrkien huomioimaan eri ikäryhmittymät.

Vaikka Taidesalonki Talvio ja useiden perinteeksi muodostuneiden tapahtumien toteutus jouduttiin siirtämään tulevaisuuteen, pystyi kulttuuripalvelut järjestämään useita kokeellisiakin tapahtumia yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa mm. Tango del Norte -konsertti, Puhu Puulle -ympäristötaidenäyttely, Screen In Town -elokuvatapahtuma, Elina Backman: Kun kuningas kuolee -kirjailijatapahtuma sekä Arkeologin Arvoitus, Saarenmaan valssi ja Juurihoito vierailuesitykset.

Hartolan kunnan taidekokoelmat kartoitettiin syksyn 2020 aikana osana Lahden museoiden alueellista taidemuseotyötä.

Yhteistyö Lastenkulttuurikeskus Efektin ja Konserttikeskukseen kanssa sai jatkoa. Koululaisille pystytettiin tarjoamaan laadukkaita vierailuesityksiä, joten kulttuurikasvatus työssä koettiin onnistumisia.

Strategiset pitkän aikavälin tavoitteet Monipuolisen kulttuuritoiminnan tarjoaminen kaikenikäisille.			
Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet	Lautakuntaan nähden sitovat tavoitteet	Mittari ja vertailuarvo	Toimenpiteet
Monipuolista kulttuuritoimintaa kaikenikäisille	Hyvinvointia lisäävät edellytykset taiteen ja kulttuurin tekemiselle ja kokemiselle Monipuolinen kulttuuri- tarjonta	Kunnan kulttuuritilojen ja ympäristön hyödyntäminen Asiakaspalautteet Yleisömäärät	Järjestettiin monipuolista, kysyntään vastaavaa kulttuuritarjontaa. Yhteistyö paikallistoimijoiden sekä seudullisten ja valtakunnallisten yhteistyökumppaneiden kanssa. Screen In Town elokuvayhteistyö. Tapahtuman ja toiminnan järjestäjille tarjottiin tukea ja tiloja. Yhdistyksille avustuksia.

Liikuntapalvelut

Liikuntapalveluiden tavoitteena on tarjota monipuolisia, erilaiset liikkujat huomioivia, helposti saavutettavissa olevia liikuntamahdollisuuksia ja lisätä liikkujien tietoisuutta omatoimisen liikunnan mahdollisuuksista Hartolassa. Liikunnallista aktiivisuutta tuettiin tarjoten mm. helposti saavutettavia, edullisia liikuntatiloja ja suorituspaikkoja eritoimijoiden ja yksityishenkilöiden käyttöön. Sivistys- ja hyvinvointilautakunnan päätökselle alle 18-vuotiaiden lasten ja nuorten ohjattujen ryhmien harjoittelu muuttui KunkkuAreenalla maksuttomasti vuoden 2020 alusta alkaen.

Vuoden 2020 aikana Hartolan kunnan monipuoliset ulkoliikuntamahdollisuudet (mm. frisbeegolf, Mobosuunnistus, ulkoilureitit, lähiliikuntapaikat) kasvattivat kävijämääriään, kun sisäliikuntatiloja jouduttiin sulkemaan ja välimatkoja kanssatreenaajiin kasvattamaan.

Taidesalonki Talvion puutarhassa jatkuvat puistojoogat. Lapsille ja nuorille järjestettiin heinäkuussa skeittileiri ja uimakoulut. Liikkuen iloa elämään– hanke mahdollisti liikuntaneuvonta- ja asiantuntijapalveluiden hankkimisen Hartolaan ostopalveluna neljänä päivänä viikossa Päijät-Hämeen Liikunnalta ja Urheilulta. Sysmän ja Hartolan yhteinen pyöräilymatkailuhanke kiinnitti huomiota seudulliseen pyöräilyolosuhteiden kehittämiseen. Liikkuva Päijät-Häme testitapahtuma tavoitti syksyllä runsaslukuisesti omasta terveydestään kiinnostuneita kansalaisia ja samassa yhteydessä järjestettiin myös perheliikuntatapahtuma.

Strategiset pitkän aikavälin tavoitteet Edistetään eri-ikäisten kuntalaisten hyvinvointia ja terveyttä liikunnan avulla tasapuolisesti Kustannustehokkaat ja vaikuttavat toimintaprosessit.			
Valtuustoon nähten sitovat tavoitteet	Lautakuntaan nähten sitovat tavoitteet	Mittari ja vertailuarvo	Toimenpiteet
Edistetään hyvinvointia ja terveyttä liikunnan avulla Toimintakyvyn ylläpitäminen ja parantaminen liikunnan avulla	Tietoisuus omatoimisista liikuntamahdollisuuksista Liikuntaan ohjaaminen ja tukeminen liikuntapaikkojen saavutettavuudella ja asiantuntevalla ohjauksella Terveysliikunnan palveluiden kattavuus yksilölliset tarpeet huomioiden Riittävät resurssit ja ammattitaitoiset ohjaajat Liikuntamahdollisuuksien saavutettavuus ja monipuolisuus	Tilastot Osallistujien aktiivisuus Testien tulokset Osallistujakysel yt Liikuntalähetteen ja niiden vaikuttavuus	Vallitseva tilanne loi omat haasteensa toimintaan ja aktivointitoimenpiteiden onnistumiselle, kun liikuntapaikkoja jouduttiin sulkemaan. Markkinointiin ja tiedotukseen panostettiin entistä enemmän. Toimintaa järjestettiin tehden paikallista ja seudullista yhteistyötä. Liikuntaneuvonta ostettiin PHLU:lta ja sitä oli tarjolla neljänä päivänä viikossa.

Nuorisopalvelut

Nuorisopalvelut tarjoavat laadukkaita nuorten yksilölliset tarpeet huomioivia ennaltaehkäisevän nuorisotyön toimintamuotoja. Nuokun, Nuorten Työpaja Signaalin ja Etsivän Nuorisotyön yhteinen tila mahdollistaa monipuolisten ja tarpeen mukaan myös yksilöllisten palvelujen tarjoamisen 7-29 -vuotiaille lapsille ja nuorille. Nuorten palvelut ovat saatavilla Hartolassa näppärästi saman katon alta, joten tilalle haluttiin uusi nimi. Nuortentalo Nurkka29 vaihtoehto voitti nimikilpailun äänestyksen jälkeen ja syksyllä päästiin viettämään nimen paljastustilaisuutta juhlallisina menoin.

Vallitseva tilanne vaikutti Nurkan (ent. Nuokun) aukioloaikoihin ja kävijämääriin. Nuortentalo Nurkka29 yhteistyössä olivat mukana useat vapaaehtoiset valvojat, Etsivä nuorisotyö, Hartolan 4H-yhdistys ja Tainionvirran seurakunta. Nuorisopalveluissa järjestettiin lisäksi mm. Pelipaku -tapahtuman, cheerleading toimintaa, retkiä ja workshoppeja. Nuorisovaltuusto toiminta oli poikkeuksellisissa olosuhteissa haasteellista.

Nuorisopalveluiden vastuulla oli 14-18 -vuotiaiden nuorten kesätyöllistäminen. Lions Club Hartolan tukemia kesätyöpasseja hyödynnettiin yrittäjien toimesta noin neljäkymmenen hartolalaisen nuoren työllistämiseen.

Nuorten kesätyöllistämisen oli tälläkin kertaa tavoitteena lisätä nuorille valmiuksia toimia työmarkkinoilla ja oppia työelämän pelisääntöjä.

Yhteistyöprojekteista mainittakoon Hartola, Sysmän ja Joutsan Osaan! -hanke, jonka avulla järjestettiin 13-29 -vuotiaille nuorille erilaisia koulutuksia ja toimintaa. Vapaa-aikapääällikön opintojen tiimoilta syntyi Ideahautomio ITU, jossa Hartola, Sysmän, Pertunmaan ja Joutsan nuorisotyöntekijät yhdistävät voimiaan ja resurssejaan synergiaetua tavoitellen. Yhteinen

Kesäpaku-projekti sai rahoituksen Leaderilta, mutta projektin aloitus päätettiin siirtää kesälle 2021.

Hartolan ja Sysmän yhteinen kaksivuotinen koulunuorisotyöhanke sai 80 000€ hankerahoituksen ja Harrastamisen Suomen malli hankkeen pilotointiin saatiin 26 000€ keväälle 2021.

Strategiset pitkän aikavälin tavoitteet Lasten ja nuorten hyvinvointia edistävä toiminta: päihitteettömyyttä, suvaitsevaisuutta ja itsenäistymistä vahvistaen. Kustannustehokkaat ja vaikuttavat toimintaprosessit.			
Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet	Lautakuntaan nähden sitovat tavoitteet	Mittari ja vertailuarvo	Toimenpiteet
Lasten ja nuorten hyvinvointia edistävä toiminta ja monipuoliset päihitteettömät vapaa-ajanviettomahdollisuudet Nuorten arjen hallinnan ja kasvun tukeminen Nuorten osallisuus ja kuuleminen	Monipuolinen toiminta Nuorisotilalla Nuorisovaltuusto aktiivisena vaikuttajana Nuorten aktiivisuuden tukeminen harrastustakuulla Monialainen työryhmä ja seudullinen yhteistyö	Hyvinvointi-indikaattorit Tilastot Kyselyt Tapahtumien lukumäärä ja kävijämäärät Osallistujien antama palaute	Nuorisovaltuusto toimi aktiivisesti ja pääsi osallistumaan aidosti päätöksentekoon kunnassa Ohjattua toimintaa järjestettiin 7-29-vuotiaille nuorille mukaan lukien nuorten pajan asiakkaat Moniammatillinen työryhmä Monipuolinen seudullinen yhteistyö Hankkeet Harrastamaan ja liikkumaan pääsy mm. edullisin tilavuokrin ja liikuntaryhmin. Uutena toimintasisältönä cheerleading yhteistyössä Celestial Stars Cheer Team ry:n kanssa. Alueellinen OSAAN -hanke tarjosi nuorille mm. pienryhmätoimintaa, korttikoulutuksia ja oppilaitosvierailuja.
Erityisnuorisotyö	Etsivä nuorisotyö ja nuorten työpajatoiminta tavoittavat alle 29-vuotiaat ilman koulutusta tai työtä olevat ja syrjäytymisvaarassa olevat nuoret	Asiakkaiden määrä Nuorisotyöttömien määrä Nuorten jatkosijoittuminen pajajakson jälkeen	Monipuoliset Nuorten työpajan ja Etsivänuorisotyön palvelut. Etsivän nuorisotyöntekijän keskustelut 9-luokkalaisten kanssa yhdessä koulukuraattorin kanssa ja välituntitoimintaa järjestettiin Itä-Hämeen opistolla ja Hartolan yhtenäiskoululla.

			Toimintaa jouduttiin sopeuttamaan vallitsevan koronatilanteen mukaisesti. Suunnitelmallinen jatkosijoittuminen nuorten työpajan asiakkaille.
Nuorten toiminnallinen ja suunnitelmallinen aktivointi	Autetaan nuoria sijoittumaan koulutukseen ja työelämään erilaisin tukitoimin itsenäistymistä ja elämänhallintaa tukien Startti -toiminnan valmiuksien ylläpitäminen yhteistyössä Hartolan toimintakeskuksen kanssa. Työvoimaviranomaisten tapaamiset paikkakunnalla ja nuorten aktivointi. Ohjautuminen sosiaaliohjaajalle tarvittaessa.	Nuorten työpajalla sopimukselliset nuoret, ohjauskäyntimäärät ja etsivällä sopimuksettomat kontaktit; asiakasmäärä ja valmennuspäivät. Asiakaskyselyt SOVARI	Räätälöityä työpajatoimintaa tarjottiin kaikille sitä tarvitseville työttömille nuorille. Starttiryhmälle ei ole ollut tarvetta, vaan nuoria tuettiin yksilöllisesti pajajaksojen aikana sosiaalisen kuntoutuksen sisällöillä. Opinnollistamisen kautta nuorilla on mahdollisuus osaamistodistusten suorittamiseen osana pajajaksoa yhteistyössä alueen oppilaitosten kanssa. Tehokkaat tukitoimet, mm. päihdetyö, psykiatrinen sairaanhoitaja, yhteistyö sosiaalityön kanssa. Pajapaikka tarjottiin kaikille sitä tarvitseville nuorille sekä ohjausta myös muille kuin pajan asiakkuudessa oleville nuorille. Suunnitelmallisen alueellisen yhteistyön juurruttaminen toimintaan. (Yhteisen toiminnan suunnittelu ja toteutus, resurssien ja osaamisen jakaminen, nuorten tukeminen yli kuntarajojen.)

Nuorten työpaja – hanke

Nuorten Työpaja Signaali tarjoaa 16–29 -vuotiaille työttömille, vailla opiskelupaikkaa jääneille nuorille mahdollisuuden ohjattuun ja tuettuun työntekoon, tutkinnon osien suorittamiseen ja peruskouluopintojen loppuun saattamiseen yhteistyössä koulutuksen järjestäjien kanssa. Tukea tarjotaan myös avoimille työmarkkinoille työllistymiseen sekä opiskelupaikan löytämiseen ja kehitetään nuoren elämänhallintataitoja ja tuetaan terveellisiin elämäntapoihin.

Tavoitettujen nuorten, tehtyjen sopimusten ja muihin palveluihin ohjattujen nuorten määrä on ollut korkeampi kuin vuonna 2019. Nuorten tavoittamisen tukena on ollut tiivis yhteistyö Hartolan etsivän, TE-toimiston sekä sosiaaliohjauksen kanssa. Loppuvuodesta käynnistyivät uudelleen TE-toimiston kanssa yhteistyössä nuorten haastattelupäivät työttömille alle 29-vuotiaille nuorille. Tavoitteena on ollut tehdä välittömästi työkokeilusopimus pajalle tai ohjaus muuhun tarvittavaan palveluun.

Keväällä Nuorten työpaja toimi noin 1,5kk etäpajana poikkeustilan aikana tarjoten nuorille tukea ja ohjausta verkkovälitteisesti, tuolloin pajalle ei otettu lainkaan uusia nuoria. Toukokuussa palattiin pajatoimintaan rajatuin asiakasmäärin sekä rajatuin käyntipäivin, osittain etäpajatoimintaa jatkaen. Toiminta pääsi normalisoitumaan kesäkuussa. Pajajaksojen aikana nuoria on tuettu erilaisella toimenpiteillä kohti terveellisempiä elämäntapoja ja päihteettömämpää elämää.

Nuorten työpajan työvalmentajan siirryttyä muihin tehtäviin määräaikaisen työsuhteensa päättyessä, uudelle hankekaudelle valittiin uusi työvalmentaja. Henkilömuutoksen myötä pajalla siirryttiin tietotekniikan osatutkintojen suorittamisesta media-alan osaamistodistuksien kehittämiseen ja toteuttamiseen. Nuorten työpajalla onkin voinut syksystä alkaen voinut suorittaa osana paga-jaksoa osaamistodistuksia valokuvauksen ja kuvankäsittelyn osatutkinnoista. Myös keskeytyneitä peruskouluopintoja on voinut suorittaa nuorten työpajalla yhteistyöoppilaitos Otaviassa. Pajalla on myös päässyt suorittamaan TET-jaksoja sekä tulla KOHO jaksolle peruskoulusta.

Työllistymisen tukena on jatkettu yhteistyötä mm. Jyränkölän Tukirinki ja Nelinvoimaa hankkeiden sekä TE-toimiston kanssa. Myös alueellinen yhteistyö Sysmän, Joutsan ja Heinolan Torpan kanssa on jatkunut. Yhteistyönä on tehty mm. Heinolan mediapajan kanssa osaamistodistus pohjaa sekä järjestetty yhteisiä tapaamisia ja toimintaa nuorten kanssa.

Hartolan Nuorten työpaja -hanke on saanut AVI:lta avustusta 40 000€ sekä hankekaudelle 1.6.2019 – 31.5.2020 että 1.6.2020 – 31.5.2021.

	2018	2019	2020
Tavoitetut nuoret	45 nuorta	29 nuorta	38 (45) nuorta
Pajalla tehty sopimukset	30 nuorta	22 nuorta	25 (30) nuorta
Muihin toimenpiteisiin ohjatut nuoret	15 nuorta	7 nuorta	13 (15) nuorta

Hartolan etsivä -hanke

Etsivän nuorisotyön pääkohderyhmänä ovat hartolalaiset, alle 29 –vuotiaat nuoret, jotka ovat jääneet työelämän ja opintojen ulkopuolelle. Se on tavoitteellista ja toiminnallista tukea, joka pitää sisällään yksilö- ja pienryhmätoiminnan ohjausta, päihdekasvatusta ja arjenhallintataitojen vahvistamista. Etsivän nuorisotyön painopisteenä on ennaltaehkäisevä työ, joka näkyy tiiviinä yhteistyönä esim. Hartolan yhtenäiskoulun ja alueen toisen asteen oppilaitosten kanssa. Etsivä nuorisotyöntekijä mukana Puolustusvoimien Aikalisä-toiminnassa sekä toimii Rikosseuraamuslaitoksen valvojana paikkakunnalla alle 29-vuotiaille nuorille. Nuorten monipuolistuneet ja lisääntyneet mielenterveyteen liittyvät ongelmat toivat lisähaasteita kuluneelle vuodelle.

	2018	2019	2020
Asiakkuudet	45	46	37
Asiakkaiden ikäjakauma: 21-vuotiaat tai alle	39	34	23
22 – 29 vuotiaat	6	12	14

Kirjasto 2020

Hartolan kunnankirjasto kuuluu kunnan lakisääteisiin peruspalveluihin ja sen tavoitteena on edistää väestön yhtäläisiä mahdollisuuksia kirjallisuuden ja taiteen harrastukseen, sekä sivistykseen.

Kirjaston ja ulkopuolisten tahojen järjestämät näyttelyt, sekä tilojen käytön mahdollistaminen harrastepiireille, ulkopuolisille esiintyjille, sekä opiskelijoille ovat olennainen osa kirjaston toimintaa.

Tehtävänämmä on mahdollistaa kansalaisvalmiuksien kehittäminen ja elinikäinen oppiminen, jossa olennaisena asiana väestön opastaminen digitaalisten yhteyksien äärelle.

Tavoitteet

Valtuustoon nähten sitovat tavoitteet	Lautakuntaan nähten sitovat tavoitteet	Mittari ja vertailuarvo	Toimenpiteet
Vaikutustavoitteet Lakisääteisten kunnan peruspalveluihin kuuluvien kirjastopalvelujen tuottaminen	Vaikutustavoitteet Ajantasaiset kirjastopalvelut tasavertaisesti kaikille kansalaisille	Kokonaislainaus laski, koska kirjasto oli avoinna korona-tilanteen vuoksi rajoitetusti ja 2,5 kuukautta kokonaan suljettu Omatoimikirjasto mahdollisti jälleen merkittävän määrän asiakaskäyntejä aamu-, ilta- ja viikonloppuaikoina Asiakaspalautteen vastaanottaminen ja toiminnan jatkuva kehittäminen	Osallistuminen seudulliseen kirjastoyhteistyöhön Osallistuminen Lastu-kirjastojen järjestämiin koulutuksiin, sekä mahdollisesti muihin hyödyllisiin koulutuksiin
Tuottavuustavoitteet Kattavat kustannustehokkaat kirjastopalvelut Omatoimikirjaston käyttö pitkällä	Tuottavuustavoitteet Kansalaisten digineuvonta Monipuolinen, ajantasainen kokoelma	Lainat/asukas vuonna 2020:10,7 Koronatilanteen vuoksi kokonaislainaus putosi	Tavoite Kokoelmaa päivitetään jatkuvasti: järkevät hankinnat ja poistot

aukioloajoilla ilman ikärajaa	Päivitetyt kirjastojärjestelmät ja verkkopalvelut Ammattitaitoinen henkilökunta		Omatoimikirjaston pitkät aukioloajat, sekä lainausautomaatin jatkuva käyttö lisäävät jatkuvasti asiainnin sujuvuutta
----------------------------------	---	--	--

Tunnusluvut

Kirjastotoimi	TP 2018	TP 2019	TP 2020	TS 2021	TS 2022
Kokonaislainaus	33072	39367	30369	35000	36000
- pääkirjasto	32247	28066	19615		
- omatoimikirjasto	5695	11301	11024		
Lainat/asukas	11,3	14,2	10,7	12	13
Kirjastokäynnit yhteensä	18961	19198	12295	14000	15000
- pääkirjasto ja omatoimikirjasto	18414	19198	12295		

Aukiolotunnit	TP 2018	TP 2019	TP 2020	TS 2021	TS 2022
Pääkirjaston aukiolotunnit yhteensä	4213	5362	4319	5300	5300
Omatoimikirjaston aukiolotunnit*	2651	3982	3120	3900	3900
Henkilöstön koulutus yhteensä	20pv	13 pv	4 pv	10 pv	10 pv

Koronan vaikutukset kirjastotyöhön

Viime vuoden lukuihin vaikuttaa selvästi koronavirus. Positiivista on, että se ei ole kuitenkaan vaikuttanut juurikaan omatoimikirjaston käyttöön, vaikka omatoimikirjasto oli kiinni yhteensä 3,5kk. Omatoimikirjaston kokonaislainaus tarkoittaa sekä palveluaikana, että omatoimiaikaan lainausautomaatilla lainattua aineistoa.

Tämä kertoo siitä, että asiakkaat käyttävät vuosi vuodelta enemmän omatoimikirjaston palveluita.

Seudullinen kirjastoyhteistyö

Hartolan kunta on mukana seudullisessa yhteistyössä (Asikkala, Hartola, Heinola, Hollola, Kärkölä, Lahti, Orimattila, Padasjoki ja Sysmä). Päijät-Hämeen kirjastojen kokoelmat tarjoavat

lähes 1,2 miljoonaa kirjaa, sekä musiikkia, kuvataallenteita ym. aineistoa asiakkaiden käyttöön, jotka ovat kirjastojen yhteisen verkkokirjaston kautta kaikkien saatavilla.

Vapaa sivistystyö (kansalaisopisto ja musiikkikoulu)

Vapaan sivistystyön palvelut ostetaan Itä-Hämeen Opistolta. Itä-Hämeen Opiston kansalaisopisto tarjoaa nuorille ja aikuisille mahdollisuuden kehittävään opiskeluun ja harrastamiseen. Itä-Hämeen Opiston musiikkikoulu tarjoaa taiteen perusopetuksen mukaista musiikin perusopetusta. Itä-Hämeen Opiston musiikkikoulussa on mahdollista suorittaa musiikin perusopetuksen yleinen oppimäärä. Vapaan sivistystyön opetus järjestetään Itä-Hämeen opiston omien tilojen lisäksi kunnan eri kiinteistöissä.

Asiakaspalvelujen osto	TP 2018	TP 2019	TA 2020	TP 2020	TA 2021
Kansalaisopisto euroa	34616	33362	26000	32937	26000
Musiikkikoulu euroa	22169	20376	22000	34069	22000